

Hoofdstuk 0. Inleiding

0.0. BIJ DE UITEINDELIJKE UITGAVE VAN 2021

Dit boek werd grotendeels (afgezien van enige later aangevulde hoofdstukken) bijna een kwart eeuw geleden door mij geconcipieerd als neerslag van mijn in hoofdzaak Engelstalige antropologische teksten, waarvan (door de toen nog enigszins op de Nederlandse moedertaal gerichte instelling van de Nederlandse sociale wetenschappen) vaak ook Nederlandstalige versies voorhanden waren.

Ik heb bepaald geen haast gemaakt dit boek te publiceren. Daarvoor waren enige verzachtende omstandigheden: In de tussentijd zwalkte ik van discipline naar discipline (antropologie, Afrikastudies, interculturele filosofie, epistemologie, vergelijkende mythologie, archeologie, Oude Geschiedenis, taalkunde), wat tot talrijke en belangrijke onderzoeksresultaten heeft geleid, die overigens overwegend voor Afrika van aanzienlijke betekenis zijn:

- ik ondernam een grondige verkenning van de culturele continuïteit tussen Azië en Afrika vooral gedurende de laatste paar millennia (2019, 2020; de jaartallen in deze alinea verwijzen ook verder naar mijn recente boeken), en bekwaamde ik mij als Afrikanist voldoende op Azië-gebied om deze verkenning enige geldigheid te verlenen;
- ik ontwierp een algemeen model voor de mythologiegeschiedenis sinds de vroege prehistorie (2006a, 2006b, 2010c), en paste dat – met gebruikmaking van geavanceerde statistische technieken – toe op het belangrijkste genre van de mythologie, zondvloedmythen (2006a, 2006b, 2010c, 2010g, 2012, in press (k)); – aldus aantoonend dat de mythologieën in Afrika bezuiden de Sahara overwegend continu zijn met die van de rest van de Oude Wereld;
- ik achterhaalde de geschiedenis van het wereldwijd meest belangrijke waarzeg-systeem, het geomantische (XXXX XXXX, XXXX);

- ik ontwierp (rond concepten als cyclische transformatie van elementen, triaden, range semantics) een model voor de historische ontplooiing van het denken van de Anatomisch Modern Mens (van Binsbergen & Woudhuizen 2011; van Binsbergen 2012, 2018);
- ik ondernam (van Binsbergen & Woudhuizen 2011) een statistische glotto-chronologische analyse van de gereconstrueerde proto-lexicons van alle thans gesproken taalkundige macrophyla (grootste taalkundige groepen, op maximale regionale / continental schaal) en vond aldus onthullende samenhangen tussen de grote culturele eenheden van de prehistorische: er bleek een Continentale Cluster te bestaan waarin Eurasiatisch (waaronder Indo-Europees, Altaïsch, Uralisch, etc., Afroasiatisch (Semitisch, Oudegyptisch, Berber, Omotisch etc.), en Sinocaucasisch (waaronder Sinotibetaans, Yeniseïsch, Baskisch, en de Amerikaanse Na-Dene talen), tegenover een Perifere Cluster waarin Austrisch (omvattend Austronesisch en Austroasiatisch), Amerind (de meeste talen van de Nieuwe Wereld) en Afrikaanse talen (waaronder Nigercongo > Bantu) met uitzondering van Afroasiatisch; voor de historische duiding van de Bantu-sprekende culturen van Afrika ten zuiden van de Sahara was dit een enorme stap vooruit, en een versterking van het besef (recent nog verstrekt door de genetische Back-to-Africa Hypothese; Coia XXXX; Cruciani XXXX; Hammer XXXX; Underhill 2004) hoezeer Azië en Afrika een prehistorie delen;
- ik ontwierp mijn Pelagische Hypothese (van Binsbergen & Woudhuizen 2011; van Binsbergen 2011, 2012), een model van culturele vernieuwing in West Azië in het Neolithicum, vervolgens diffusie naar het Middellandse Zeegebied in de Bronstijd, en verbreiding in alle vier windstreken aan het eind van die Bronstijd – waarmee de verklaring van verregaande en raadselachtige continuïteiten tussen ver uiteenlopend regio's en zelfs continenten een stap dichterbij een verklaring kwam – en ook Afrika – juist als met de Sunda Hypothese, die ik meer recent zou verkennen (2017, 2019, 2020) – verder werd bevrijd uit zijn isolement van essentialisering en primitiviteit waaraan eerdere wetenschappelijke paradigma's het hadden overgeleverd;
- de acute reden om de Pelagische Hypothese te ontwerpen was dat daarmee een overtuigende verklaring worden gegeven voor de eerder niet overtuigend beantwoorde vraag, wat het was dat tegen het eind van de Mediterrane Bronstijd de Zeevolkeren, van kennelijk heterogene culturele en geografische herkomst, zo innig verbond dat zij zich snel konden mobiliseren tot een militair voldoende effectieve kracht om de staat van Hatti (Hittiten) te vernietigen en de Egyptische staat blijvende schade toe te brengen; de flarden culturele en religieuze informatie die over de Zeevolkeren tot ons zijn gekomen, laten de interpretatie toe dat zij allen deelden in een los georganiseerd Pelagisch cultureel complex dat zijn oorsprong vond in Neolithisch West-Azië en zich in de Bronstijd naar het Westen, de Middellandse Zee, had verbreid
- ik ontwierp een nieuw zicht op de Griekse Voorsocratische filosofen, die vaak zijn beschouwd als het begin van Westers denken en wetenschap (2012); verkende ik diepgaand patronen van etniciteit in de Mediterrane Bronstijd (van Binsbergen & Woudhuizen 2011; van Binsbergen 2021b);

- ik schreef een als definitief bedoeld boek over de godsdiensttheorie van Durkheim, die al een eeuw bepalend is binnen de sociale wetenschappen (2018);
- ik ontwierp en verfijnde een methoden om van de geografische distributie van cultuurtrekken te komen tot historische reconstructie;
- ik probeerde de diepste, meest verontrustende, interculturele / wereldwijde consequenties te doordenken van wat het betekende dat ik tijdens veldwerk in Zuidelijk Afrika in 1989-90 toetrad tot de kringen van Afrikaanse erkende geestesmedia en waarzeggers (2021), en leverde ik aldus beslissende kritiek op het Aristotelische logica die (niet geheel terecht) de grondslag is van de moderne wetenschap en het moderne denken;
- ik droeg beslissend bij aan de ontwikkeling van de herboren vergelijkende mythologie (van Binsbergen & Venbrux 2010),
- en van een interculturele filosofie die met name werklank kon vinden onder Afrikaanse intellectuelen (2003, 2015, 2021);
- ik toonde aan dat Neanderthalers het vermogen hadden een sterrenkaart te maken (van Binsbergen met Lacroix 2000; 2018; 2021d);
- ik ontwierp, nog voorbij mijn werk aan vergelijkende mythologie, een integrerende, *'long-range'* benadering van de cultuurgeschiedenis van de mensheid sinds het Midden-Paleolithicum;
- ik produceerde in het algemeen een omvangrijk Engelstalig oeuvre in diverse disciplines, liet mij gelden als wetenschapsmanager en docent; bekwaamde ik mij voldoende in de filosofie om mijn Rotterdams hoogleraarschap in de Grondslagen van Interculturele Filosofie met enige overtuiging te kunnen vervullen, en
- breidde ik mijn Nederlandstalige literaire productie verder uit, misschien wel met mijn beste poëzie ooit;

en al die bekwamenissen leken mij meer prioriteit te verdienen dan het publiceren van het onderhavige, Nederlandstalige boek over werk uit vooral de eerste helft van mijn carrière.

De latere ontwikkelingen die ik in de voorgaande alinea heb opgesomd, waren herkenbaar geënt op de disciplinaire, thematische en geografische prioriteiten van de eerste helft van mijn carrière, en voor zover zij zich buiten het Afrikaanse continent bewogen (de studie van grondslagen van interculturaliteit; het Middellandse Zeegebied in de Oudheid; van Mesopotamische magie; van Aziatische godsdiensten, symbolen en mythen, van Paleolithische denkstructuren) heb ik ze in mijn recente boeken weer terugggebogen naar Afrika toe en de geleerde theoretische en methodologische lessen op Afrikaans materiaal toegepast. Ik ben in wezen Afrikanist gebleven en niettemin globalist geworden, mijn wetenschappelijke contacten zijn nog steeds vooral met Afrikanisten, maar zoals reeds het onderhavige boek laat zien – en zoals nog veel duidelijker wordt in mijn werk van de laatste kwart eeuw – men kan Afrika slechts begrijpen als deel van een menselijke cultuurgeschiedenis die alle continenten, en verscheidene miljoenen jaren, omvat. Ik heb mij in de tweede helft van mijn carrière dan ook uitdrukkelijk buiten Afrika begeven om mijn gereedschap te slijpen (theorie